

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ความรุนแรงในครอบครัวของแรงงานสตรีย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ ในจังหวัดสมุทรปราการ” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะความรุนแรงในครอบครัว ปัจจัยที่มีผลต่อความรุนแรงในครอบครัว ผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว และความต้องการสนับสนุนทางสังคมในครอบครัวของแรงงานสตรีย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงปริมาณ ชนิดสำรวจภาคตัดขวาง (Cross- Sectional Survey Research) กลุ่มตัวอย่าง คือ แรงงานสตรีย้ายถิ่นที่เข้าอาศัยอยู่ในเขตโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการจำนวน 398 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดปลายเปิดและปลายปิด โดยผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบแก้ไขแล้วปรับปรุง จากนั้นนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Pre – Test) กับประชากรที่เป็นแรงงานสตรีย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha) ของ Cronbach ด้วยโปรแกรม SPSS ต่อจากนั้นผู้ศึกษาทำหนังสือแนะนำตัวและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ไปถึงผู้จัดการฝ่ายบุคคลของแต่ละโรงงาน จากนั้นได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ (Pre – Test) และผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปส่งให้ประชากรที่เป็นแรงงานสตรีย้ายถิ่นในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อตอบแบบสอบถามแล้วเก็บรวบรวมคืน

5.1 สรุปการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยศึกษานี้เป็นแรงงานสตรีย้ายถิ่นในเขตโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 398 คน ที่ทำงานอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอจำนวน 7 โรงงาน ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้มี 10 ด้าน คือ เพศ อายุ ความแตกต่างระหว่างอายุของสามี อาชีพของกลุ่มสมรส รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน ระยะเวลาที่คู่สมรสอยู่ด้วยกัน จำนวนบุตร สามารถสรุปได้ดังนี้

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 398 คน เป็นเพศหญิง

อายุกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่พบว่า มีอายุ 41 ปี รองลงมา คือ อายุระหว่าง 21 -30 ปี

ความแตกต่างระหว่างอายุของสามี กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาลูกส่วนใหญ่พบว่า ความแตกต่างระหว่างอายุของสามี 1-5 ปี รองลงมา คือ อายุ 6-10 ปี

สถานภาพสมรส กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาลูกส่วนใหญ่พบว่า จดทะเบียนสมรสและอยู่ด้วยกัน รองลงมา คือ ไม่ได้จดทะเบียนสมรสและอยู่ด้วยกัน

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาลูกส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา คือ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช.

ระดับการศึกษาของคู่สมรส กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พบว่า คู่สมรสจบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา คือ จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปวช.

อาชีพของคู่สมรส กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พบว่า คู่สมรสประกอบอาชีพในโรงงาน/บริษัทเอกชน รองลงมา คือ อาชีพรับจ้างทั่วไป

รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาลูกส่วนใหญ่มีรายได้ 10,000 บาทขึ้นไป รองลงมา คือ มีรายได้ 5,000 – 8,000 บาท

ระยะเวลาที่คู่สมรสอยู่ด้วยกัน กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาลูกส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน 1- 5 ปี รองลงมา คือ 11 ปีขึ้นไป

จำนวนบุตร กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาลูกส่วนใหญ่มีบุตร 1-2 คน รองลงมา คือ ไม่มีบุตร

สรุปข้อค้นพบที่ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ผู้หญิงมีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ความแตกต่างระหว่างอายุของสามีส่วนใหญ่แตกต่างกันประมาณ 1- 5 ปี ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับการศึกษาของคู่สมรสจบการศึกษาระดับประถมศึกษาเช่นกัน อาชีพของคู่สมรสส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำงานในโรงงาน/บริษัทเอกชน รายได้รวมของครอบครัวต่อเดือนประมาณ 10,000 บาท ระยะเวลาที่คู่สมรสอยู่ด้วยกันประมาณ 1- 5 ปี ส่วนใหญ่มีบุตร 1-2 คน

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ลักษณะของความรุนแรงในครอบครัว

ผลการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 398 คน พบว่า ภรรยาถูกกระทำรุนแรงจากสามีทางด้านจิตใจมีสัดส่วนสูงกว่าการทำรุนแรงทางด้านร่างกาย โดยสิ่งที่สามีกระทำรุนแรงต่อภรรยา

ด้านจิตใจมากที่สุด คือ สามีนั่งเฉยทำหุทวนลมมีจำนวน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 45.7 รองลงมา คือ สามีผลุนผลันออกจากห้องหรือออกจากบ้านเมื่อไม่พอใจ คิดเป็นจำนวนร้อยละ 30.2

นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมของสามีที่ถูกกระทำรุนแรงต่อภรรยาด้านจิตใจและมีแนวโน้มว่าจะเป็นพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำรุนแรงที่เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ สามีพูดประชด ประชัน สามีแสดงความชื่นชมหญิงอื่น สามีขู่ตะคอก ตวาดภรรยา และสามีคู่คำภรรยาด้วยคำหยาบคาย เป็นต้น

ผลของการศึกษาครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ดนยา ธนะอุดม (2539) ปัญชลี โชติคุด และ บุศรินทร์ คล่องพวยบาล (2542) และ ฌมญาณี โชติการณ (2544) ดังนี้ ดนยา ธนะอุดม (2539 :12) ที่ศึกษาเรื่องความรุนแรงในครอบครัว ศึกษาในหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ที่แผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลแม่และเด็ก พบว่า หญิงตั้งครรภ์มีความถี่ของลักษณะการถูกทำร้ายด้านจิตใจ ร้อยละ 22.5 ถูกทำร้ายด้านร่างกาย ร้อยละ 12 และการศึกษาของ ปัญชลี โชติคุด (2542 : 80) ที่ศึกษาเรื่องการใช้ความรุนแรงต่อคู่สมรส พบว่า ประเภทของการใช้ความรุนแรงที่สามีกระทำต่อภรรยา เป็นการทำร้ายร่างกายด้านจิตใจ ร้อยละ 67.5 มุ่งจะทำร้ายร่างกาย ร้อยละ 14.4 และการทำร้ายร่างกาย ร้อยละ 18.1 การศึกษาของ บุศรินทร์ คล่องพวยบาล (2542 : 160-161) ยังพบว่า ภรรยาถูกทำร้ายด้านจิตใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.5 รองลงมา ถูกทำร้ายด้านเศรษฐกิจร้อยละ 48.4 ถูกทำร้ายด้านร่างกาย ร้อยละ 39.2 และถูกทำร้ายด้านเพศน้อยที่สุด ร้อยละ 35.9 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงการถูกทำร้ายด้านจิตใจ บุศรินทร์ คล่องพวยบาล พบว่า สิ่งที่ถูกทำร้ายจิตใจจากสามีมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ สามีผลุนผลันออกจากห้องหรือบ้านเมื่อไม่พอใจภรรยา ร้อยละ 65.6 รองลงมา สามีมักทำนั่งเฉยหุทวนลมกับภรรยา และสามีคู่คำภรรยาด้วยคำหยาบ ร้อยละ 43.9 และการศึกษาของ ฌมญาณี โชติการณ (2544) ที่ศึกษาเรื่องการใช้ความรุนแรงต่อภรรยา ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่พบว่า ภรรยาถูกกระทำรุนแรงทางด้านจิตใจมากที่สุด คือ ร้อยละ 13.6 รองลงมา คือ ด้านร่างกายและด้านเพศคิดเป็นร้อยละ 5.6 และ 4.8 ตามลำดับ

กล่าวได้ว่าการทำร้ายจิตใจแม้ว่าจะไม่ทำให้ได้รับบาดเจ็บเหมือนการทำร้ายร่างกาย แต่เป็นการกระทำที่มีผลกระทบโดยตรงต่อจิตใจ จะเป็นรูปแบบที่มีการใช้วาจาหรือทำที่หรือการกระทำเพื่อคุกคามทางอารมณ์ ก่อให้เกิดความรู้สึกเสียใจ ปวดร้าว กระทบกระเทือนใจหวาดกลัว หวาดระแวง รู้สึกว่าตนเป็นต้นเหตุเป็นผู้ผิด รวมถึงความกดดันทางอารมณ์ด้านอื่น ๆ หากการทำร้ายด้านจิตใจเกิดขึ้นเป็นประจำก็อาจนำไปสู่การกระทำความรุนแรงด้านอื่น ๆ ตามมา

ส่วนการกระทำรุนแรงทางด้านร่างกายมากที่สุด คือ สามีผลัก คิดเป็นจำนวนร้อยละ 12.6 รองลงมา คือ สามีบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ขณะที่ภรรยาไม่ชอบ คิดเป็นจำนวนร้อยละ 8.5 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมของสามีที่ถูกกระทำรุนแรงด้านร่างกายในระดับรุนแรงมาก ซึ่ง

เกิดขึ้นทั้งนาน ๆ ครั้ง 1-5 ครั้ง 6-10 ครั้ง และ 11 ครั้งขึ้นไป ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะเป็นพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำรุนแรงที่เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ สามิเตะท่าน สามิกระทืบท่าน และสามิต่อย เป็นต้น

ผลของการศึกษาคั้งนี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ คนยา ชนะอุดม (2539) ปัญชติ โชติคุด (2544) บุศรินทร์ คล่องพยาบาล (2542) และ ถมญาณี โชติการณ (2544) ดังนี้ คนยา ชนะอุดม (2539 : 12) ที่ศึกษาเรื่องความรุนแรงในครอบครัว ศึกษาในหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์ที่แผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลแม่และเด็ก พบว่า หญิงตั้งครรภ์ที่มีความถี่ของลักษณะการถูกทำร้ายด้านร่างกาย ร้อยละ 12 พบว่า สามิใช้วิธีทำร้ายร่างกายมากที่สุด คือ การตบ

สเต-ราส์ และคนอื่น ๆ (Straus, et al 1980 : 37-38) ศึกษาการทำร้ายทารุณในครอบครัวอเมริกัน พบว่า สามิส่วนใหญ่ทำร้ายร่างกายภรรยาด้วยการเขี่ยนตี ผลัก กระทบและตบหน้า นอกจากนี้การนี้การศึกษาของ ปัญชติ โชติคุด (2542 : 161) จากการศึกษาการถูกทำร้ายร่างกาย พบว่า ภรรยาถูกทำร้ายร่างกายจากสามิมิมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ (รวมวิธีการถูกทำร้ายทุกระดับความถี่) คือ ร้อยละ 21.1 สามิผลักภรรยา รongลงมา คือ ร้อยละ 16.3 สามิต่อยท่าน ร้อยละ 14.8 สามิข้างปาสิ่งของใส่ท่าน เช่นเดียวกับการศึกษาของ พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2539 : 70) ที่ได้ทำการสำรวจเบื้องต้นของสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การใช้ความรุนแรงมิทั้งการใช้กำลังทำร้าย เช่น ชก ต่อย เตะ ตบ ไปจนถึงการใช้อาวุธทำร้าย โดยผลของการถูกทำร้ายมิตั้งแต่การบาดเจ็บเล็กน้อยไปจนถึงบาดเจ็บมาก

ศิระชัย โชติรัตน์ (2544 : 71) ที่ศึกษาสามิที่ต้องโทษในทัณฑสถานจากสาเหตุของการทำร้ายภรรยา พบว่า สามิส่วนใหญ่ร้อยละ 70.9 ใช้อวัยวะของสามิมิทำร้ายภรรยา เช่น การตบ การเตะ การถีบ ผลัก บีบคอ และร้อยละ 29.1 เป็นการทำร้ายร่างกายโดยใช้สิ่งของ อาวุธ สอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า สามิมิทำร้ายภรรยาโดยส่วนของร่างกายถูกทำร้ายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.8 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการใช้มือทำร้าย รongลงมา คือ ใช้ขา ร้อยละ 15.1 และมือและเท้า ร้อยละ 7.6

นิจวรรณ วิรวฒน โนม (2540 : 114) พบว่า ลักษณะการทำรุนแรงด้านร่างกายที่พบมากที่สุด คือ ถูกผลัก ถูกหยิก และถูกตบ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ อัจฉรา สกนตนิยม (2541 : 108) จากการศึกษา พบว่า ความรุนแรงของการทำร้ายคู่สมรสในระดับรุนแรง และความรุนแรงน้อย ๆ เท่า ๆ กัน โดยพบว่า ลักษณะการทำร้ายที่รุนแรงน้อย ได้แก่ การผลัก การกระทบ จับกระแทก ตบหน้า และหยิกขยสิ่งของใกล้มือข้างปาใส่คู่สมรส ส่วนการทำร้ายระดับรุนแรงมากจะมีลักษณะการทำร้ายด้วยการเตะ ต่อย กระทืบ ทบตี ข่มขู่ว่าจะทำร้ายด้วยมีดหรือปืน และลงมือทำร้ายด้วยปืน

ถมญาณี โชติการณ (2544 : 123) พบว่า การถูกกระทำรุนแรงด้านร่างกาย คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากคะแนนเต็มเท่ากับ 5.6 (คะแนนเต็ม 44 คะแนน) การกระทำรุนแรงทางด้าน

ร่างกายเป็นการกระทำรุนแรงที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด เป็นการใช้อำนาจกระทำการทำร้ายร่างกายตั้งแต่ระดับเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปจนถึงขั้นรุนแรง ใช้อาวุธหรือของมีคม จนบาดเจ็บสาหัสถึงแก่ชีวิต ซึ่งแบ่งเป็นระดับของความรุนแรงออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับรุนแรงน้อย และรุนแรงมาก แต่การให้ความหมายของการกระทำรุนแรงจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของสามีนผู้กระทำและภรรยาของผู้ถูกกระทำ ตลอดจนรูปแบบของความสัมพันธ์ที่ทั้งสามีและภรรยามีต่อกัน เช่น การตบหน้า ถ้ากระทำด้วยสาเหตุของความโมโหจากการทะเลาะมีปากเสียงกัน ภรรยารู้สึกว่าตนมีส่วนกระตุ้นให้เกิดการตีว่า ภรรยาจะไม่มีความรู้สึกว่าการตบหน้านั้น เป็นการกระทำรุนแรง แต่ถ้าการตบหน้านั้นทำต่อหน้าสาธารณชน ภรรยาจะให้ความหมายว่าการกระทำนั้น เป็นการกระทำที่รุนแรงมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดรายข้อ พบว่า ภรรยาถูกสามีกระทำรุนแรงด้านร่างกายที่มีการกระทำบ่อย ๆ และเป็นประจำ มากที่สุด คือ สามีกระชากภรรยา สามีผลักภรรยา สามีขว้างปาหรือทุบสิ่งของใส่ภรรยา และสามีตบภรรยา ซึ่งลักษณะรูปแบบที่สามีกระทำต่อภรณานั้น จัดอยู่ในรูปแบบการกระทำรุนแรงทางด้านร่างกายรุนแรงน้อย (Straus & Gelles 1986 : 469) ทั้งนี้ เป็นลักษณะที่สามีไม่ได้มีการวางแผนที่จะกระทำรุนแรงต่อภรรยาหรือมุ่งให้บาดเจ็บสาหัสถึงกาชีวิต แต่เป็นการกระทำรุนแรงที่เกิดจากการมีสถานการณ์เฉพาะหน้าที่ทำให้อารมณ์โกรธ บันดาลโทสะ หรือลืมหุน ทำให้ใช้อวัยวะร่างกายหรือใช้วัสดุสิ่งของที่หาได้ใกล้มือ เป็นอาวุธในการกระทำรุนแรง แต่อย่างไรก็ตามถ้าหากพฤติกรรมของสามีกระทำรุนแรงด้านร่างกายต่อภรรยาเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ก็อาจมีแนวโน้มที่จะเกิดความรุนแรงระดับที่เพิ่มมากขึ้นจนถึงแก่ชีวิตได้เช่นกัน ส่วนการกระทำรุนแรงทางด้านร่างกายระดับรุนแรงมากพิจารณาจากพฤติกรรมของสามีที่กระทำต่อภรรยา ซึ่งเกิดจากทั้งนาน ๆ ครั้ง เป็นครั้งคราว บ่อย ๆ ครั้ง และเป็นประจำรวมกัน คือ สามีเตะ บีบคอ กระแทบ และทำร้ายร่างกายด้วยอาวุธหรือสิ่งของมีคม รวมเป็นร้อยละ 16.0 ร้อยละ 8.6 ร้อยละ 7.7 และร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

การศึกษาในหน่วยบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขหรือในข่าวหนังสือพิมพ์ มักจะพบว่า การทำร้ายร่างกายภรรยาในระดับรุนแรงมาก ซึ่งผู้ถูกทำร้ายต้องไปรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลหรือแจ้งความกลับเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่านั้น แต่การทำร้ายในระดับที่รุนแรงน้อยนั้น ภรรยาหรือผู้ถูกทำร้ายมักประนีประนอมยอมความ เพื่อรักษาความสงบสุขในครอบครัว อีกทั้งไม่มีความจำเป็นต้องรับการรักษาพยาบาล จากหน่วยงานบริการสุขภาพหรือหน่วยงานทาง

5.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความรุนแรงในครอบครัว

1. ปัจจัยด้านบุคคลจากการศึกษาพบว่า การดูแลรับผิดชอบในครอบครัวมีระดับค่าเฉลี่ยที่ 1.69 การบำรุงรักษาและซ่อมแซมบ้านมีค่าเฉลี่ยที่ 1.87 การดูแลด้านอาหารการกินภายใน

ครอบครัวมีค่าเฉลี่ยที่ 1.67 การมีบุตร เช่น การวางแผนครอบครัว การกำหนดจำนวนบุตร การกำหนดเพศของบุตรมีค่าเฉลี่ยที่ 1.89 การเลี้ยงดูบุตร เช่น การสร้างวินัยแก่บุตร การเรียนของบุตรมีค่าเฉลี่ยที่ 1.36 ความรุนแรงในครอบครัวจะส่งผลกระทบต่อสภาวะจิตใจ อารมณ์ของผู้ถูกระทำมีค่าเฉลี่ยที่ 1.60 สามีมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือเกิดความหึงหวงซึ่งกันและกัน มีค่าเฉลี่ยที่ 3.21 ความสัมพันธ์ทางเพศมีค่าเฉลี่ยที่ 2.71 ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัวไม่ควรบอกให้ใครรู้มีค่าเฉลี่ยที่ 2.50

บุคลิกภาพอันเป็นผลมาจากพันธุกรรม การตั้งครรถ์ การคลอด น้ำหนักแรกเกิดต่ำ ระดับสติปัญญา และความสำเร็จในการศึกษา ความยากจน เคยเห็นหรือเคยถูกทำร้าย มีความภูมิใจในตัวเองต่ำ มีการใช้สารเสพติดต่าง ๆ การขาดทักษะ การควบคุมอารมณ์ การสอดคล้องกันของต้นเหตุการณ์ใช้ความรุนแรงในครอบครัวที่พบเห็นอยู่ทั่วไปสามารถวิเคราะห์ได้มาจาก 3 ปัจจัย คือ ลักษณะส่วนตัวของผู้ถูกระทำรุนแรง คือ ความเครียดและระบายออกโดยใช้ความรุนแรงกับคนอื่นที่ด้อยอำนาจกว่า บางครั้งดื่มสุรา เพื่อให้กล้าแสดงความรุนแรงออกมา และโทษว่าเป็นความผิดของสุรา บุคคลประเภทนี้มักจะไม่กล้าแสดงกระทำต่อคนที่มีความอำนาจมากกว่าจะสุภาพ นอบน้อมกับคนอื่น

จากการศึกษาจากแนวคิดระบบนิเวศน์ของการกระทำรุนแรง จากการศึกษาข้อมูลรายละเอียดผ่านประสบการณ์ผู้ถูกระทำรุนแรงและผู้กระทำรุนแรง ก็อาจพอประมาณปัจจัยที่อาจทำให้โอกาสในการกระทำรุนแรงต่อผู้หญิงเพิ่มมากขึ้น โดยแยกเป็นระดับตามกรอบแนวคิดข้างต้น ดังนี้ เหตุปัจจัยระดับบุคคล ได้แก่ ผู้กระทำเคยประสบเหตุการณ์ความรุนแรงของพ่อที่มีต่อแม่ ผู้ถูกระทำเคยกระทำรุนแรงมาก่อน สารเสพติด/สิ่งเสพติด ขาดทักษะการควบคุมอารมณ์ ความเชื่อว่าความรุนแรงควบคุมอีกฝ่ายหนึ่งได้

จากการศึกษาเรื่องทฤษฎีความขัดแย้งของ (Leslie, 1979) มาใช้ในการพูดถึงเรื่องปัจจัยด้านบุคคลที่มีผลต่อความรุนแรงในครอบครัว จะพูดถึงลักษณะความขัดแย้งที่เฉียบพลันและความขัดแย้งเรื้อรัง ความขัดแย้งเฉียบพลันเป็นความขัดแย้งที่มักเกิดกับครอบครัวช่วงเริ่มต้น เป็นการทะเลาะเบาะแว้งที่แต่ละฝ่ายพยายามจะปรับตัวเข้าหากัน แม้จะมีความแตกต่างในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านความคิดหรือพฤติกรรมที่แสดงออก ความขัดแย้งที่เฉียบพลัน สามารถแก้ไขและจะหายไปได้ เมื่อสามารถสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในระยะต่อ ๆ มา ส่วนความขัดแย้งเรื้อรังจะเป็นลักษณะตรงข้าม คือ เป็นผลจากความไม่พอใจ มีสิ่งที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ เป็นสภาวะที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ความขัดแย้งที่เกิดจากความคาดหวังที่จะได้รับจากอีกฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เช่น พ่อแม่คาดหวังให้ลูกเรียนเก่ง

2. **ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ** จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า การใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมีค่าเฉลี่ยที่ 1.81 ความสัมพันธ์กับเพื่อนฝูงหรือการเที่ยวเตร่นอกบ้านมีค่าเฉลี่ยที่ 3.19 การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่าง ๆ หรือสารเสพติดอื่น ๆ เช่น บุหรี่มีค่าเฉลี่ยที่ 3.64 การพนันหรือการเสี่ยงโชค การที่ภรรยาไม่มีอาชีพหรือไม่สามารถพึ่งตนเองได้ย่อมเป็นปัญหา ซึ่งทำให้ภรรยาต้องทนต่อการถูกทารุณกรรมมีค่าเฉลี่ยที่ 1.89 สอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน คือ สภาวะวิกฤติเศรษฐกิจตกต่ำในปัจจุบันส่งผลให้เกิดการเลิกจ้างงาน ค่าครองชีพสูงให้เกิดการใช้ความรุนแรงและมีอัตราการฆ่าตัวตายสูงเพิ่มมากขึ้น ปัญหาอาชญากรรม การปล้น ใจ ข่มขืน รวมทั้งการทำร้ายร่างกายการทารุณกรรม และการทำทารุณทางเพศมีมากขึ้น โดยผู้ถูกระทำส่วนใหญ่เป็นเด็กและสตรี ซึ่งนับวันจะมีอายุน้อยลงและผู้กระทำส่วนใหญ่จะเป็นคนที่อยู่ในครอบครัวหรือเป็นผู้ที่รู้จัก ผู้ถูกระทำสอดคล้องกับแนวคิดสตรีนิยมของ (Domestic Abuse Intervention Project) ที่ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบการใช้ความรุนแรงที่สามีกระทำต่อภรรยา คือ การบีบบังคับทางเศรษฐกิจ (Using Economic Abuse) การกีดกันไม่ให้ภรรยามีโอกาสทำงานนอกบ้าน ให้เลิกทำงานพิเศษ ที่มีรายได้จัดการเกี่ยวกับการใช้จ่ายด้วยตนเอง ทำให้ภรรยารู้สึกว่าต้องพึ่งพาเรื่องเงิน จ่ายเงินให้ภรรยาลักษณะเบียดเบียนหรือต้องให้ภรรยาเอ่ยปากขอทุกครั้งปกปิดไม่ให้ภรรยารู้รายได้ที่แท้จริงของครอบครัว

3. **ปัจจัยด้านสังคม** จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า การใช้เวลาอยู่ด้วยกันในครอบครัวมีค่าเฉลี่ยที่ 1.64 ความสัมพันธ์กับบิดามารดาของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีค่าเฉลี่ยที่ 1.80 ความสัมพันธ์กับญาติพี่น้องมีค่าเฉลี่ยที่ 1.78 เมื่อถูกเห็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว ย่อมส่งผลทำให้ถูกใช้ความรุนแรงกับคนอื่นต่อไปมีค่าเฉลี่ยที่ 1.95 สามีที่มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือเกิดความหึงหวงซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ทางเพศ ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัวไม่ควรบอกให้ใครรู้ การมีบุตรเช่นการวางแผนครอบครัว การบำรุงและซ่อมแซมบ้าน การดูแลอาหารการกินภายในครอบครัว ความรุนแรงส่งผลต่อสภาวะจิตใจ อารมณ์ของผู้ถูกระทำ การเลี้ยงดูบุตร สาเหตุทางสภาวะสังคมวิทยา ระบุว่า บุคคลเรียนรู้จากสภาวะแวดล้อม ปฏิสัมพันธ์และพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัว วิถีชีวิต ความเป็นอยู่และสภาวะวิกฤติที่ครอบครัวต้องเผชิญ เป็นเหตุนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว เหตุปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ความเชื่อ จารีต ได้แก่ ผู้ชายเป็นใหญ่ ความเป็นชาย ที่เชื่อมโยงกับอำนาจและการควบคุม ความรุนแรงเป็นเรื่องส่วนตัว มิใช่ประเด็นสาธารณะ ความสำคัญของการรักษาสถานภาพครอบครัวไม่ให้แตกสลาย การแก้ไขปัญหาความรุนแรงตามแนวคิดข้างต้น จึงไม่สามารถที่จะเจาะที่ปัจจัยเฉพาะบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องดูบริบททางสังคมของความรุนแรงและปรับเปลี่ยนตรงนั้นไปพร้อมกันด้วย

5.2.3 ผลกระทบของการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

1. **ผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำ** จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า เมื่อท่านตกเป็นเหยื่อจะมีอาการหวาดผวามีค่าเฉลี่ยที่ 4.42 เมื่อท่านตกเป็นเหยื่อจะขาดความเชื่อมั่นในตัวเองมีค่าเฉลี่ยที่ 4.42 ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพของสตรีมีค่าเฉลี่ยที่ 4.25

สอดคล้องกับ ขงยูทช วงศ์ภิรมย์สานต์ (2546 : 15-16 อ้างถึงใน ภาสุริ เอี่ยมทิม. 2548 : 15) (2546 : 15-16 อ้างถึงใน ภาสุริ เอี่ยมทิม. 2548 : 15) กล่าวกรณีสามีใช้ความรุนแรงต่อภรรยาและลูกว่าสาเหตุความรุนแรงในแง่ของจิตแพทย์แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก การเจ็บป่วยทางด้านจิตใจ ที่พบบ่อย ๆ คือ โรคหวาดระแวง ที่สามีกลัวภรรยาหนี ซึ่งความรุนแรงที่อาจลงเอยด้วยกรยิงหรือการเผา อีกโรคหนึ่ง คือ โรคซึมเศร้าที่รุนแรง ผู้ป่วยจะรู้สึกท้อแท้ หดห้วง คิดว่าตัวเองมีชีวิตต่อไปจะลำบากยากแค้น คิดฆ่าตัวตายแต่กลับกลัวครอบครัวลำบากก็จะพาครอบครัวไปด้วย จะก่อเหตุด้วยการยิงลูก ภรรยา และยิงตัวตายตาม สอดคล้องกับการศึกษาของ SYmonds (ศิริเพชร ศิริวัฒนา. 2538 : 29-30) ได้อธิบายว่า ลำดับขั้นตอนของผลกระทบทางจิตใจของสตรีที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ อาการตกใจ ไม่เชื่อว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นกับตน ปฏิเสธ ต่อมาเมื่อสตรียอมรับความเป็นจริงมากขึ้น จึงเริ่มเข้าสู่ลำดับที่สอง เกิดความรู้สึกโดดเดี่ยว อ่อนแอ ซึ่งจะกดดันให้สตรีนั้นขาดสติสัมปชัญญะ สตรีเกิดการทบทวนเรื่องราวชีวิตในอดีตและตั้งใจ สตรีที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงจะมีอาการถดถอยของวุฒิภาวะทางจิตใจ เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ตนถูกสามีทำร้ายร่างกายและจิตใจมาเป็นเวลานานจะเกิดการถดถอยลงไปสู่พฤติกรรมในสมัยเด็ก เช่น อ่อนแอ ขอมพ่ายแพ้ และถือเอาแต่ความพึงพอใจของตนเอง ถ้าหากขั้นตอนนี้ยังคงดำเนินอยู่ต่อไป จะทำให้สตรีนั้นเลียนแบบความก้าวร้าว ซึ่ง ฟรอยด์ เรียกว่า พยาธิสภาพที่ได้รับการถ่ายโยง (Pathological Transference) หมายถึง การที่สตรีที่เป็นฝ่ายถูกสามีใช้ความรุนแรงตลอดเวลา จะเลียนแบบความก้าวร้าวจากสามีเข้ามาสู่ตนเองและอาจนำไปสู่บุตรหลาน

รณชัย คงสกotch (2548) ได้สะท้อนประสบการณ์และความเห็นไว้ว่า คนที่ถูกทำร้ายในครอบครัวมีโอกาสสูงที่จะออกมาเป็นโรคซึมเศร้า มีอาการที่สามารถสังเกตได้ คือ รู้สึกเบื่อไม่ยอมไปทำงาน หดหู่ซึ่งความสนใจในสิ่งแวดล้อม บางที่ไม่สนใจเลี้ยงลูก มีอาการนอนไม่หลับเวลากลางคืน นอนผวา ฝันร้ายหนัก ๆ เข้าเกิดอาการซึ่งเศร้าซึ่งจะไม่โทษคนอื่นจะโทษตนเอง ถือว่าตัวเองผิดที่ไม่สามารถปรองดองในครอบครัวได้ ก่อให้เกิดปัญหาหนักเข้า ก็รู้สึกว่าตัวเองไม่มีคุณค่า

2. **ผลกระทบต่อครอบครัว** จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า การเกิดความรุนแรงมีผลต่อเศรษฐกิจภายในครอบครัวมีค่าเฉลี่ยที่ 4.55 การหย่าร้างมีมากขึ้นมีค่าเฉลี่ยที่ 4.26 ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้เพราะความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกถูกทำลายมีค่าเฉลี่ยที่ 4.13 ครอบครัวไม่

สงบสุข เกิดความห่างเหิน ขาดความรักความเข้าใจในครอบครัว กลายเป็นครอบครัวแตกร้าง การหย่าร้างมีมากขึ้น ส่งผลกระทบถึงสภาพของลูก ไม่มีคนคอยดูแล ขาดความรักความอบอุ่น กลายเป็นเด็กเก็บกด มีพฤติกรรมก้าวร้าวและหนีออกไปจากบ้านเข้ากลุ่มเพื่อนติดยาเสพติด

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสุรี เอี่ยมทิม (2548 : 28) กล่าวถึง ผลกระทบต่อครอบครัวที่มีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวอยู่เสมอ จะไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวที่ดีได้ เพราะความสัมพันธ์ ครอบครัวที่มีพฤติกรรมรุนแรงในครอบครัว จะไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวได้ เพราะสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวถูกทำลาย บุคคลที่เป็นหัวหน้า เป็นหลักของครอบครัว คือ สามี-ภรรยา หรือพ่อแม่ไม่สามารถทำหน้าที่ตนได้ ครอบครัวไม่สงบสุข ห่างเหิน ขาดความรักความสามัคคีและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ครอบครัวลักษณะนี้ไม่สามารถดำเนินอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขในที่สุดก็เกิดการหย่าร้าง อ้างถึงใน กิตติภา สุวรรณรัตน์ (2545 : 47)

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิ่นองค์ เครือซ่า (2547 : 31) ที่พบว่า ผู้หญิงที่ตกอยู่ในปัญหาดังกล่าวมักมีบุคลิกภาพพึ่งพา และต่างพยายามที่จะเติมในส่วนที่ขาดให้เต็ม โดยหวังจากคู่ของตน ซึ่งในบางครั้งสิ่งเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในความเป็นจริงในเมื่อคู่ของตนไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ผู้หญิงมักเป็นฝ่ายประนีประนอมกับสามีมากกว่า โดยที่เธอจะพยายามเก็บกดความคับข้องใจและความโกรธเคืองที่มีต่อคู่ของเธอไว้ โดยส่วนลึกแล้วการประนีประนอมนั้น เกิดจากความรู้สึกพึ่งพาตนเองต่อคู่ของเธอ และต้องการอุทิศชีวิตของตนเพื่อชดเชยในส่วนที่เป็นความต้องการของสามี วอล์คเกอร์ (Walker. 1979) กล่าวว่า ในบางกรณีของผู้หญิงมักมีความรู้สึกยึดติดกับค่านิยมวัฒนธรรมเกี่ยวกับความรัก และการแต่งงานผู้หญิงจะรู้สึกผิดสำหรับการมีชีวิตครอบครัวที่แตกร้าง และรู้สึกว่าไม่มีความสุข ดังนั้น ผู้หญิงมักจะถูกทำให้ต้องรับผิดชอบกับความสัมพันธ์ในชีวิตการแต่งงาน รวมทั้งความคาดหวังจากคู่สมรสเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบของการเป็นภรรยา

3. ผลกระทบต่อชุมชนและสังคม จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า การค้าทอทุบตีทำร้ายร่างกายกันในครอบครัว ส่งผลให้เกิดความรำคาญแก่เพื่อนบ้านมีค่าเฉลี่ยที่ 4.57 ปัญหาสังคมมีมากขึ้นเนื่องจากสถาบันครอบครัวล่มสลายมีค่าเฉลี่ยที่ 4.56 สังคมไทยไม่มีความปลอดภัย โดยเฉพาะสตรีมีค่าเฉลี่ยที่ 4.37 สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่ไม่ปลอดภัย โดยเฉพาะเด็กและสตรี ครอบครัวบางครอบครัวเป็นหน่วยผลิตทางเศรษฐกิจโดยตรง ดังนั้น เมื่อเกิดความรุนแรงขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ปัญหาสังคมจะเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสถาบันครอบครัวไม่สามารถรวมตัวเป็นพลังกลุ่มหรือชุมชนที่จะบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นอุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพของสตรี พัฒนาความเจริญก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ และเป็นการทำลายเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเสมอภาคและสันติสุข

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสกรีย์ เอี่ยมทิม (2548 : 28) พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว มีผลต่อทั้งด้านความสุขและทางด้านเศรษฐกิจของสังคม ทั้งยังเป็นปัญหาเรื้อรังถ่ายทอดถึงคนรุ่นหลังได้อีก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมต้องเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจน ตระหนักถึงความรุนแรงและพร้อมใจกันทุกฝ่าย เพื่อดูแลป้องกันไม่ให้ปัญหาเกิดขึ้นมาในอนาคต การทะเลาะเบาะแว้ง คำทอ ทูบตีกันในครอบครัว รบกวนชาวบ้านและเพื่อนบ้านและความสงบสุขในชุมชน ผลต่อเศรษฐกิจที่ไม่สามารถประมาณค่าได้ ถ้าวรรณค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการแก้ไขปัญหาที่รวมการสูญเสียด้านผลิตผลต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากผู้กระทำรุนแรง (บุศรินทร์ คล่องพยาบาล. 2542 : 19)

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิ่นองค์ เกรือซ่า (2542 : 30) พุดถึงเรื่องผลกระทบทางด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลกระทบต่อทางเลือกของผู้หญิง เจลล์ (Gells. 1976) พบว่า ผู้หญิงที่มีขีดจำกัดในด้านเศรษฐกิจ เช่น การศึกษาน้อย ขาดความชำนาญเกี่ยวกับวิชาชีพเฉพาะด้าน รวมทั้งการมีลูกเล็ก ๆ ที่ต้องรับผิดชอบเป็นภาระการเลี้ยงดู ทำให้โอกาสในการถูกจ้างงานลดลง เหล่านี้มักจำกัดโอกาสสำหรับทางเลือกให้เป็นไปได้น้อยลง เช่น ไม่สามารถหย่าร้างได้ เพราะต้องพึ่งสามีทางการเงิน อย่างไรก็ตาม โรนซาวิลล์ (Raunsaville. 1978) กลับพบว่า ระดับความรุนแรงและความถี่ของถูกทำร้ายของการถูกทำร้ายร่างกาย จะเป็นตัวทำนายที่ดีสำหรับผู้หญิงที่ตัดสินใจอยู่หรือไปจากสามีของเธอ แม็คคลอยด์ (Macleod. 1980) กล่าวว่า สถานการณ์ที่ผู้หญิงต้องพึ่งพาทางการเงินจากสามี เกี่ยวข้องกับการที่ผู้หญิงมักได้รับเท่านั้น รวมทั้งสภาพการจ้างงานของนายจ้างที่มักต้องการจ้างผู้ชายมากกว่าผู้หญิง นอกจากนี้ยังรวมไปถึงทางเลือกในสังคมที่จะรองรับให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้หญิงประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เช่น องค์กรที่ให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือดูแลให้คำปรึกษา ให้ที่พักพิงอาศัยชั่วคราว เพื่อนฝูง ญาติ และยังสามารถถึงมาตรการด้านกฎหมายที่จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้หญิงจากการที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย นอกจากนี้ เจลล์ (Gells. 1976) ได้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้หญิงและกำลังต้องการความช่วยเหลือจากตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์เมื่อต้องการหย่าร้างกับสามี ด้วยเหตุผลเพราะถูกทำร้ายร่างกาย เจลล์ (Gells. 1976) พบว่า ผู้หญิงเหล่านี้ถูกทำให้ติดกับดักซึ่งในที่สุดก็ไม่สามารถดำเนินการหย่าร้างได้ ด้วยเหตุผลที่ว่า ขาดความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านเกี่ยวกับวิชาชีพ การว่างงาน หรือมีลูกเล็ก ๆ ที่ต้องเลี้ยงดู เพราะตราบไคที่ยังมีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง ซึ่งเปรียบเสมือนสิ่งกีดขวางที่ผู้หญิง จะพยายามนำตนเองออกไปให้พ้นจากสภาพที่ต้องทนถูกทำร้ายร่างกายจากสามีของเธอมีน้อยลง (Gelles. 1976 : 659-688) อย่างไรก็ตามเรนเวียซ (Renvioze. 1979 : 59 : 44) กล่าวว่า ในหญิงที่มีฐานะทางสังคมสูงกว่า มีลูกที่ต้องเลี้ยงดูน้อยกว่า มีงานทำที่ดีกว่า รวมทั้งมีการปรับตัวทางสังคมที่ดีจะชี้ถึงแรงจูงใจในการตัดสินใจดังกล่าว ได้แก่

ระดับความรุนแรงในการถูกทำร้ายร่างกายความกลัวที่จะถูกฆาตกรรม การไปแจ้งความกับตำรวจ และรวมไปถึงการที่ถูก ๆ ภายในบ้านถูกทำร้ายร่างกายไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ เจลล์ (Gelles) ที่ได้กล่าวว่า ระดับ และความถี่ของความรุนแรงจะเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุด ในการตัดสินใจของผู้หญิงที่จะไปขอรับความช่วยเหลือหรือตัดสินใจแยกทางไปจากสามีของตน

5.2.4 ความต้องการได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่อการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

จากการศึกษาการสนับสนุนทางสังคมต่อการใช้ความรุนแรงในครอบครัวของแรงงานสตรี ย้ายถิ่นแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. การให้คำปรึกษาและการบริการด้านสังคมสงเคราะห์ ผู้ตอบแบบสอบถามเคยไปรับบริการด้านสังคมสงเคราะห์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5
2. การให้รักษาพยาบาลผู้ตอบแบบสอบถามเคยไปรับการรักษาพยาบาล จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1
3. การให้บริการด้านระบบอำนวยความสะดวก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เมื่อประสบปัญหา ส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อมูล/ไม่มีข้อมูลว่าต้องไปรับการติดต่อจากหน่วยงานไหนที่จะไปหาหรือเพื่อช่วยบรรเทาปัญหาของเขาได้ ส่วนสาเหตุที่ทำให้ผู้หญิงที่ถูกทำร้ายตัดสินใจขอความช่วยเหลือ เพราะที่ไม่สามารถทนได้ต่อไปอีก จำนวน 264 คน คิดเป็นร้อยละ 66.3
4. ด้านการปลูกจิตสำนึก เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง จากคำถามที่ว่าเมื่อผู้หญิงเกิดปัญหาถูกกระทำรุนแรงแล้วผู้หญิงจะเล่าให้ใครฟังบ้างเพื่อที่จะช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่จะปรึกษาเพื่อนของผู้หญิงเป็นคนแรก จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 222 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 เพราะคิดว่าเมื่อผู้หญิงประสบปัญหาเพื่อนของคุณน่าจะหาทางออกให้กับปัญหที่เกิดขึ้นได้ และเมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้วใครบ้างที่จะช่วยแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ส่วนใหญ่ไปปรึกษาพ่อแม่มากที่สุดจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 192 คน คิดเป็นร้อยละ 48.2 จากคำถามที่ว่าคุณเคยไปหาบุคคลหรือกลุ่มคนเหล่านี้ เพื่อปรึกษาหรือเพื่อช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นให้หมดไป กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่าอื่น ๆ คือ ไม่เคยไปขอรับการช่วยเหลือเพราะไม่เกิดปัญหาจำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49.7 และมีใครบ้างที่คุณอยากได้รับความช่วยเหลือกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่า ครอบครัวของตนเอง จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.5%

การศึกษาในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตยา อาชวนิจกุล (2548 : 78) ที่พบว่าผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงจะไปขอรับคำปรึกษาจากคนใกล้ชิด คือ เพื่อนมากที่สุด รองลงมา คือ พ่อแม่ของครอบครัวผู้หญิง ส่วนเหตุผลที่ไปขอความช่วยเหลือส่วนใหญ่เห็นเป็นเพราะไม่สามารถทน

ต่อไปได้อีกต่อไป หรือได้รับบาดเจ็บมากเกรงว่าจะเป็นอันตรายถึงชีวิต ส่วนเหตุผลที่ไม่ได้ไปรับการช่วยเหลือ เพราะ เห็นว่าไม่ใช่เรื่องใหญ่ แสดงว่าผู้หญิงไทยจะเก็บปัญหาความรุนแรงจนกระทั่งทนไม่ได้ หรือความรุนแรงนั้นทำให้ได้รับบาดเจ็บจนถึงขนาดที่ต้องได้รับความช่วยเหลือถึงไปขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น

ส่วนเหตุผลสำคัญที่ทำให้ผู้ถูกระทำความรุนแรงไม่กล้าไปขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะไม่ทราบข้อมูล และอับอาย /อดสูใจ/กลัวคนจะไม่เชื่อ/กลัวจะถูกตำหนิ บุคคลในครอบครัวของตนเอง หรือจากคนใกล้ชิด เป็นบุคคลที่ผู้ถูกระทำรุนแรงต้องการความช่วยเหลือมากที่สุด สาเหตุที่ทำให้คุณตัดสินใจไปขอรับความช่วยเหลือ คือ ไม่สามารถทนต่อไปอีกได้ รongลงมา คือ เพื่อน/ครอบครัวสนับสนุน นอกจากนี้ยังเคยหนีออกจากบ้านคิดเป็นร้อยละ 21.1 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เหตุผลหลักที่ทำให้กลับมาบ้าน คือ แฟนหรือคู่รัก หรือสามีขอให้กลับมา รongลงมาคือ เพื่อครอบครัวและลูก

เมื่อต้องการได้รับความช่วยเหลือในระหว่างที่ถูกกระทำรุนแรง บุคคลอันดับต้น ๆ ที่ผู้หญิงจะหันหน้าไปขอความช่วยเหลือ คือ เพื่อน ตามด้วยญาติพี่น้องของตนเองหรือสามี นอกจากนี้ยังมี พระ ผู้ใหญ่บ้านเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนา ครุ หมอ ตำรวจ เพื่อนบ้าน หัวหน้างานของสามี หรือผู้ที่ได้รับความนับถือในพื้นที่

บริการทางการแพทย์ โรงพยาบาลเป็นสถานที่ที่ผู้หญิงซึ่งถูกระทำรุนแรงใช้เป็นที่พึ่งในการรักษาร่างกายและจิตใจผู้หญิงบางรายได้รับคำแนะนำจากแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาความรุนแรง เช่น คำแนะนำให้แจ้งความดำเนินการทางกฎหมาย แต่ในบางกรณีผู้หญิงต้องผ่านกระบวนการมากมายในการดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับตนเอง

หากผู้หญิงที่เดือดร้อนไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลเอกชน เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดี บุคลากรของโรงพยาบาลเอกชนมักปฏิเสธที่จะตรวจรักษา เนื่องจากเกรงว่าจะต้องไปเป็นพยานที่ศาลซึ่งมองว่าเป็นการเสเวลามากกว่าเป็นการช่วยนำคนผิดมาลงโทษ

บุคลากรที่ให้บริการทางการแพทย์พยาบาลนับเป็นกลุ่มสำคัญ เพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่ผู้หญิงซึ่งถูกทำร้ายต้องไปติดต่อ เพื่อขอรับการรักษาอาการบาดเจ็บ ผลการวิจัยในเรื่องนี้ พบว่าผู้หญิงที่ประสบปัญหาเกือบครึ่งหนึ่งเมื่อได้รับบาดเจ็บและไปพบแพทย์ มักจะไม่ได้บอกความจริงแก่แพทย์ถึงสาเหตุของอาการบาดเจ็บ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในโรงพยาบาลโดยเฉพาะแพทย์และพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแผนกฉุกเฉินควรได้รับการฝึกอบรมให้มีความละเอียดอ่อนและเข้าใจปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง ซึ่งนับเป็นรากฐานสำคัญที่พึงต้องเร่งดำเนินการ เนื่องจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดทักษะหรือความไวพothที่จะสามารถสรุปได้ว่า กรณีที่เกิดขึ้นเป็นเพราะความรุนแรงหรือหากกระทำไม่ได้ก็มักไม่มีทักษะในการเยียวยาหรือคำให้ปรึกษา

บริการด้านการให้คำปรึกษาด้านกฎหมายเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือกรณีความรุนแรงในครอบครัวได้ โดยจะต้องเป็นกฎหมายเฉพาะด้าน นอกเหนือไปจากกฎหมายอาญา ซึ่งไม่เหมาะที่จะใช้กับกรณีความรุนแรงระหว่างบุคคลในครอบครัว ซึ่งมีความสัมพันธ์แลผูกพันกันมากกว่าบุคคลทั่วไป

จากผลการศึกษาศึกษาการสนับสนุนทางสังคมมีผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัว พบว่าการสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อความรุนแรงในครอบครัวผลการศึกษา พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความรุนแรงในครอบครัว โดยมีทิศทางของความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อผลของความสัมพันธ์มีทิศทางไปในทางตรงข้าม จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.6.1 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. รูปแบบความรุนแรงที่เกิดขึ้นในครอบครัว พบว่า มีทั้งการทำร้ายร่างกายและจิตใจ และความรุนแรงที่เกิดขึ้นมีลักษณะของการเกิดซ้ำ ๆ อย่างไม่รู้ผู้หญิงจึงยังคงอยู่กับทนาย เพราะไม่อยากให้ครอบครัวแตกแยก และเป็นห่วงลูกว่าจะมีปมด้อย และหวังว่าการทำร้ายจะไม่เกิดขึ้นอีก ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้หญิงควรมีเทคนิค ทักษะการหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเอง จากการถูกทำร้าย หรือหากไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาได้ ก็อาจมีการโต้ตอบกลับในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วางเฉย การหลบหลีก เพื่อให้หลุดพ้นจากสภาวะการถูกทำร้าย

2. ควรมีการส่งเสริมงานชุมชนสัมพันธ์ ปลูกฝังให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองดี มีความตระหนักในเรื่องสิทธิและความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชาย และเห็นว่าความรุนแรงต่อเด็กและสตรีเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เฝ้าระวังปัญหา รู้จักป้องกัน ตนเองแจ้งเหตุ และช่วยเหลือผู้อื่น และรณรงค์ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว และเกิดเจตคติที่ไม่ยอมรับความรุนแรงเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว และในสังคม ส่งเสริมให้ครอบครัวเลี้ยงดูบุตรอย่างถูกต้องเหมาะสม อยู่บนพื้นฐานความเสมอภาคระหว่างหญิงชายผ่านทางสื่อประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่น

3. ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มครอบครัวในชุมชนให้มีพื้นฐานความรู้เรื่องครอบครัว สิทธิมนุษยชน วิธีการแก้ความขัดแย้ง โดยไม่ใช้ความรุนแรงและการดำรงชีวิตตามหลักศาสนา ทำให้สมาชิกครอบครัวของความเข้าใจเห็นอกเห็นใจกัน และกันให้ความช่วยเหลือ เพื่อเป็นการปกป้องดูแลปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและสตรี ตลอดจนควรมีการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิด

ความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งการจัดให้มีบริการและสวัสดิการสังคมแก่ครอบครัว เช่น สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง

4. ควรสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแผนงาน/โครงการ เพื่อป้องกันคุ้มครองและแก้ไขพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว ตลอดจนสนับสนุนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม โดยการเฝ้าระวังปัญหา เพื่อที่จะได้เข้าไปแทรกแซง หรือแก้ไขปัญหาคความรุนแรงได้อย่างทัน่วงที

5. ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาทุกระดับได้ให้มีความรู้เรื่อง สิทธิสตรี สิทธิเด็ก การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และมุมมองมิติหญิงชาย รวมทั้งส่งเสริมมาตรการให้ครูมีบทบาทการป้องกันและแก้ไขความรุนแรงทั้งในสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชน และควรส่งเสริมให้ผู้หญิงมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิของตนเองและกฎหมาย เพื่อเป็นเครื่องมือในการปกป้อง คุ้มครองหรือแก้ไขปัญหาของตนเอง

6. จัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาแนะแนวเกี่ยวกับทักษะชีวิตก่อนมีชีวิตคู่ ปัญหาครอบครัว และความรุนแรงในครอบครัวโดยทีมสหวิชาชีพ เช่น แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ พร้อมทั้งให้คำปรึกษาทั้งทางโทรศัพท์ เพื่อให้การบริการครอบคลุมและกระจายมากขึ้นและทั่วถึงทั้งในชุมชนเขตเมืองและชนบท

5.6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในประเด็นเดียวกันกับกลุ่มสตรีที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมืองเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มเป้าหมายทั้งสองกลุ่มว่า มีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

2. ควรที่จะทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึกถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับแรงงานสตรีย้ายถิ่น ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดมากขึ้น